

Učitelji Likovne kulture/Likovne umjetnosti obraćaju se široj javnosti svojim osvrtom na Prijedlog dokumenta Okvir nacionalnog kurikuluma za predmet Likovna kultura/Likovna umjetnost da bi osvijestili važnost i ulogu ovog predmeta u obrazovanju djece i mladih i ukazali na svoje neslaganje s aktualnim prijedlogom Dokumenta.

Osvrt na prijedlog dokumenta Okvir nacionalnog kurikuluma, Nacionalni kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura/Likovna umjetnost.

Komentari i kritičko mišljenje na dokumente:

Čitajući ove dokumente, mogli bismo reći da je idealno zamišljeno, inovativno u svom konceptu ali, uz dužno poštovanje prema vašem uloženom trudu, radu i novcu potrebnom za izradu ovih dokumenata (mislimo na članove SRS), treba se osvrnuti oko sebe i vratiti se u realnost naše lijepe nam Domovine. Okvir nacionalnog kurikuluma možemo nazvati „Utopijski dokument“ nastao preuzimanjem tuđih dokumenata (Kanada, Finska, Češka...) zemalja koje ni po čemu nemaju sličnosti s našom kulturom, tradicijom, nacionalnim interesom i uvjetima u kojima se djeca i mladi obrazuju.

Krenut ćemo redom...

Sami naziv „**nacionalni**“ govori o pripadnosti i interesu ovog dokumenta za Hrvatsku, ali smo mišljenja da toga u ovom dokumentu bitno manjka. Mišljenja smo da ovaj dokument mora imati uporište na osnovama hrvatske kulturno-povijesne materijalne i nematerijalne baštine te hrvatske prirodne baštine kojima se kao zemlja možemo podičiti, svim ljepotama i vrednotama koju priznaje UNESCO, a i cijeli svijet, a koja je stavljena u zapečak ovog dokumenta. Sama riječ „baština“ je zavičaj, postojbina te ukupnost iz prošlosti sačuvanih i njegovanih kulturnih dobara. Stara narodna poslovice glasi: „Koliko cijeniš sebe, toliko će te i cijiniti“. I ne samo da je bitna za nacionalne interese, već i za gospodarstvo, turizam, održivi razvoj, osobni i socijalni razvoj, a time bismo i produbili važnost Građanskog odgoja i obrazovanja gdje nam djeca i mladi ne bi završavali škole ne poznajući i ne cijeneći ljepotu svoje domovine.

Naziv „**Kurikulum**“, što je to? Već nekoliko godina nam se nameće naziv Kurikulum, stalno o njemu slušamo, a da nam nitko nije pojasnio značenje riječi. Mišljenja smo da riječ „Kurikulum“ mora naći adekvatan naziv u Hrvatskom jeziku, jer ista ne postoji u Rječniku hrvatskog jezika (V. Anić) niti u Rječniku stranih riječi (B. Klajić), već na Google enciklopediji Wikipediji kao pojam „**Kurikul**“ (lat. curriculum). Čak i Slovenci imaju prijevod (učni načrt)...Evo opet smo došli do onoga prvog pitanja: Što je to u ovom dokumentu „Nacionalno“ kad je sam naziv izveden iz Latinskog jezika, a nema adekvatan prijevod na Hrvatski jezik.

Pojam „**cjelovita**“, koji označava potpunost i cjelinu i kojemu ne nedostaje niti jedan dio, je potpuni promašaj u ovom dokumentu. Kako nešto može biti cjelovito, a temeljiti se samo na kozmetičkim promjenama ne zadirući u srž problema, u ovom slučaju satnice Likovne kulture, koja se potpuno degradira. Nas, učitelje i profesore, još više ponižava taj nemar, dok se predmet Likovne kulture vješto integrira, implementira i povezuje sa svim mogućim Međupredmetnim temama. Znači li to da smo i mi „Međupredmetni“? Ono što smo prvo opazili, gledajući i slušajući webinar za Likovnu kulturu u razrednoj nastavi, je da se u razrednoj nastavi formira oblik nastave Likovne kulture koja je dosta raspršena i nedefinirana, koja se kao "špag" proteže kroz sve druge nastavne sadržaje pa se time možda formira plodno tlo da nas u nekoj budućnosti počnu doživljavati "međupredmetno" što bi se na koncu moglo i formalno obistiniti. Smatramo da je dosta takvog odnosa prema umjetnosti, kulturi i baštini.

Ovakav dokument je nazvan „**reformom**“, a reforma znači izmjena, preinačenje neke strukture radi poboljšanja. Što nam se to nudi kao poboljšanje? Možda rasterećenje...Pitamo se u čemu? I do sada smo imali slobodu u kreiranju sata, i do sada su naša djeca bila kreativna što dokazuju natjecanja LIK, i do sada smo radili projekte i povezivali likovnu kulturu s drugim predmetima...Što je to za nas rasterećenje? Nas ste u **jednom** satu tjedno samo još više opteretili silnim domenama, ishodima i raznim vrstama vrednovanja zanemarujući najvažnije, smještajući ga u „Dodatak“, „**ključne pojmove, likovni jezik i sintaksu**“, jer bez

toga nam djeca ne mogu biti osviješteni kreatori umjetničkog stvaralaštva niti vizualnog stvaralaštva. Stavljanje likovnog jezika u "dodatak" vrlo je opasno jer se time implicira da su likovni pojmovi hermetične prirode, sami po sebi razumljivi, pa da o njima ne vrijedi raspravljati jer o njima ionako sve znamo, a upravo je likovni jezik taj koji kao osnovu naše struke vrijedi uvijek nanovo preispitivati. U dodatcima je nestao ključni pojam „faktura“! Pitamo se kako će nastavnici Likovne umjetnosti u srednjim školama zbog ukidanja ključnih pojmova analizirati i objašnjavati slikarski rukopis od renesanse, impresionizma pa sve do moderne umjetnosti?

Koliko je doista opravdana promjena naziva predmeta Likovna kultura u Vizualna kultura? Sve što je vizualno nije uvijek i kreativno niti je estetski utemeljeno. Estetika se uvođenjem prvenstva vizualnog nad likovnim potpuno zanemaruje i dovodi na razinu „kiča“. Temeljem ovoga zahtijevamo da se naš predmet zove Likovna kultura, naziv koji mu i pripada, jer smo se školovali za učitelje i profesore Likovne kulture i Likovne umjetnosti a ne za učitelje Vizualne umjetnosti. Ovo bi povuklo veliko pitanje samog obrazovnog sustava i pitanje Studija koji proizvode kadar neadekvatan Vašem nazivu predmeta. **Gore navedenim mišljenjem podržavamo dokument „Izdvojeno mišljenje člana SRS za predmet Likovna kultura u OŠ, prof. Miroslava Huzjaka“.**

Postavljamo pitanje zašto se koristi riječ „**Domena**“ kad za nju imamo divnu hrvatsku riječ „**Područje**“. Puno toga u ovom dokumentu je nedorečeno i nejasno. Čitajući ga osjećali smo se potpuno nekompetentni, začuđeni raznim jezičnim izrazima, tuđicama, pitajući se koji je smisao svega toga. Možda da zamažemo oči Europi, od koje smo uzeli novac, da bi opravdali toliko potrošenog novca „brzinski“ napisanim Dokumentom ili kako smo mi europski nastrojeni koristeći se njihovim pojmovima i njihovim programima u školstvu,... I opet nas sve to vraća na sami početak ovog osvrta: „Što je tu nacionalno“?

Nadalje čitajući domene, prijedloge tema i ishode postavljamo pitanje zar istinski vjerujemo da će učitelji razredne nastave kvalitetno moći održati sat Likovne kulture? Mi smo uvjereni da neće, bez obzira na planiranu edukaciju, i stoga smatramo da bi učitelji Likovne kulture trebali sudjelovati u kreiranju i planiranju Likovne kulture u razrednoj nastavi. Da bi kreativno izražavanje, mišljenje i vrednovanje postignuća bilo kvalitetno u svim razinama učenja mora se pristupiti predmetu Likovna kultura **stručno**.

Uvođenje IKT-a u niže razrede predmeta Likovna kultura za OŠ smatramo lošim. Mišljenja smo da IKT u tako ranoj fazi kreativnog razvoja uništava kreativnost, radnu atmosferu, ne razvija grafo-motoriku, narušava razvoj psiho-motoričkih sposobnosti i vještina i rezultira ograničenim razmišljanjem, komunikacijom, kreativnim mišljenjem i stvaralaštvom. Uvođenje IKT-a u predmet Likovna kultura za više razrede OŠ treba biti kontrolirano i nadasve kreativno, tehnologija treba biti samo pomoć u realizaciji određenih nastavnih tema, a ne svrsishodna i samo sebi dostatna. Primjer tomu su neki od novinskih članaka „Škole koje izbjegavaju tehnologiju“ (The Guardian) i „Računalo u učionici su skandalozno rasipanje novaca“ (Australaska škola).

<https://www.skolskiportal.hr/clanak/4044-tableti-su-njima-masta-a-u-srcu-su-silicijske-doline/>
(travanj 2016.)

<https://www.skolskiportal.hr/clanak/4083-racunala-u-ucionici-su-skandalozno-rasipanje-novca-/>
(travanj 2016.)

Vrednovanje:

Pitamo se koliko ćemo provesti sati da bismo zadovoljili ovakve kriterije vrednovanja. Mislite li da je to izvodivo u jednom satu tjedno? Prosto je nemoguće da učitelj za svakog učenika ima e-portfolio. Zar ozbiljno mislite da će učitelj koji radi na tri škole u tjednu fizički sve to moći i stići? Nezamislivo je u duhu rasterećenja učitelja da se uvodi e-portfolio za svakog učenika. Ne, mislimo da je to velika zablude, voljeli bi smo vidjeti jedan takav primjer. Spustimo se na zemlju i krenimo od učitelja, njihovih prijedloga i situacija s terena.

Ono u čemu imamo ozbiljne primjedbe je **RAZINA USVOJENOSTI**. Navest ćemo primjer:

a) Kod A.7.1. pod iznimnu usvojenost stoji "učenik samostalno osmišljava jedinstvenu cjelinu ideje, forme i medija ...", a pod vrlo dobru "učenik samostalno povezuje ideje, formu i medij u samostalnu cjelinu ..." Pa valjda su i kod ovog potonjeg ideje njegove! Znači li to da nitko do iznimne razine usvojenosti ne osmišljava

samostalno jedinstvenu cjelinu? I što to uopće znači? Djeluje kao puka igra riječima kako bi se stvorila formalna razlika između jedne i druge ocjene, a koja u praksi ne postoji. Hoćemo reći da je razlika između iznimne i vrlo dobre razine usvojenosti vrlo mala ili tek formalna i ocjena će se zasnivati na subjektivnom vrednovanju učitelja čija argumentacija pri obrazlaganju iste učeniku neće biti niti dostatna niti razumljiva.

Iz toga proizlazi da se kod razrade usvojenosti vodilo računa da iznimnu usvojenost ostvare tek rijetki, iznadprosječno nadareni genijalci, što je posve u suprotnosti sa smislom samog predmeta koji bi trebao potaknuti i rasplamsati kreativnost i kod onih posve prosječno nadarenih ili nenadarenih učenika, nove ideje i slobodu u izražavanju, slobodnu kritičku misao koju će izvući iz svoga i tuđeg stvaralaštva. Praksa je pokazala da je potencijal likovne kulture i njenog radnog, stvaralačkog dijela iznimno bitan kod rješavanja različitih razvojnih i emocionalnih problema djece, čak i kod one koja u sustavu bitno stagniraju na drugim poljima, stoga ovakvu vrstu vrjednovanja ne podržavamo jer je držimo neprikladnom, čak i neumjesnom u kontekstu naravi predmeta Likovna kultura.

Dalje smatramo da se Likovna kultura mora temeljiti prvenstveno na ključnim pojmovima, a tek onda na ishodima. Bez usvojenosti ključnih pojmova nema ni spoznaje a niti vrednovanja.

Analiza likovnog djela u kontekstu? Da bi dijete analiziralo likovno djelo smještajući ga u kontekst nečega ili uspoređujući ga sa svojim crtežom mora poznavati likovni jezik i sintaksu.

Smatramo da se obvezno treba postaviti minimalni standard likovnih djela za koja treba napraviti bazu podataka dostupnu i učiteljima i učenicima jer će se na taj način omogućiti svim učenicima bar minimalna razina usvojenosti likovno-umjetničke baštine.

Također smatramo da je nužno potrebno usklađivanje Pravilnika o izvanučioničkoj nastavi i Zakona o odgoju i obrazovanju koji nam trenutno stvaraju velike probleme u izvođenju nastave izvan učionice ili u nekoj drugoj instituciji (Muzej, Galerija..), zbog suglasnosti roditelja za svaki izlazak, nemogućnosti vođenja jednog učitelja iznad 15 učenika, a razredi su nam od 20 do 28 učenika, te organizacije prijevoza i plaćanja troškova prijevoza za takav vid izvođenja sata.

Uvjeti rada učitelja i učenika na nacionalnoj razini se moraju izjednačiti, kako u materijalnim uvjetima tako i opremljenošću, da bi dokument o reformi uopće imao smisla. Današnja situacija na terenu je poražavajuća. Dok jedni imaju visokokvalitetne uvjete rada i opremljenost učionica drugi imaju samo ploču i kredu i nisu im zadovoljeni niti minimalni uvjeti propisani Standardom opremljenosti učionica. I u ovakvim uvjetima nama je predstavljen Dokument koji je nastao i preuzet iz Dokumenta zemljama s puno višim standardom i većom tjednom satnicom predmeta Likovne kulture?!? Svakodnevno smo bombardirani informacijama o različitim svjetskim modelima obrazovanja pa se i u tome ogledavamo i pokušavamo smjestiti sebe kao pedagoške djelatnike u kontekst zemlje i vremena u kojem živimo.

Čitajući ovaj prijedlog, ne možemo a da se ne zapitam odnosi li se i ovaj prijedlog na nekakvu bogatu skandinavsku zemlju ili su se autori izgubili negdje u kontekstu prostora i vremena (ovim ne želimo nikoga uvrijediti).

Smatramo da je uvođenje pojmova „hepening“ i „performans“ u niže razrede OŠ dobno neprimjereno jer djeca tog uzrasta ne percipiraju bit i suštinu značenja tih pojmova.

- **hepening** (engleski happening: događaj, zbivanje), naziv koji obuhvaća umjetnost istodobno uporabljenih raznolikih – likovnih, glazbenih i scenskih – izražajnih sredstava u obliku rasutih i gdjekad usporedno izvedenih događaja bez razvidne vremenske i narativne strukturacije te bez oštre granice između izvođačkog i gledateljskoga prostora, nepredvidljiva konteksta izvedbe i kolebljiva odnosa između fikcije i zbilje, koji bi gledatelja imao nagnati na aktivno sudioništvo.
- **performans** (engleski performance), oblik izvedbe koji se razvio iz tradicije i likovnih i predstavljajčkih umjetnosti, kojima se izričito suprotstavlja ekspresivnom, žanrovskom, intermedijalnom i interkulturnom hibridnošću, rušenjem produkcijsko-recepcijskih konvencija te naglaskom na poremećaju granice između stvarne akcije i fikcionalne prikazbe, autorstva i djela, materijalne nazočnosti izvođačeva tijela i njegove pretvorbe u umjetnički objekt.

(Oba pojam su pronađena u Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža)

Što se tiče umjetničkih praksi 20. stoljeća, zanemaren je land art, zanemarene su umjetničke intervencije u javnom prostoru, upravo one forme koje učenika mogu naučiti određenoj odgovornosti prema okolišu u kojem se nalazi, koje ga mogu podučiti skromnosti, poštovanju prema prirodi.

Također smatramo da bi se i učiteljima Likovne kulture u Dokumentu trebala predvidjeti dodatna nastava kroz koju bi učitelji mogli individualno raditi sa najviše dva ili tri učenika oko priprema za srednje umjetničke škole.

Zamjerke koje imamo u dosadašnjem radu sa darovitim učenicima su da i oni, kao i mi, raspolažu s malo vremena. Likovne grupe, najčešće traju jedan školski sat pa učenici često moraju birati između više sadržaja: dramska, zbor, knjižnica... Najčešće sve aktivnosti budu u isti dan zbog nemogućnosti drugačije organizacije nastave i velikog broja izbornih predmeta. U većini škola, zbog opadanja broja djece i loše demografske slike naše Zemlje, gotovo svi učitelji likovne kulture rade na više škola. Nedostaje više kvalitete pri radu s darovitim učenicima (obzirom da je broj učenika na likovnim grupama velik i različite su školske dobi).

Pozitivni komentari i kritike:

Osvrt na prijedlog okvira za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća darovite djece i učenika:

Kao najznačajniji dio ovog prijedloga istaknuli bi smo organiziranje tima za darovitost.

U načelu svi djelatnici koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom radu bi trebali činiti jedan tim za darovitost (znamo da je finski obrazovni sustav vođen parolom da je svako dijete za nešto DOBRO). Smatramo da bi postojanje takvog tima u školi uvelike pridonijelo i zasigurno potaknuo dinamičnije odgojno-obrazovne procese u našim školama.

Pozitivnim smatramo i potrebu za promjenom.

ZAKLJUČAK

Želimo promjenu, ali se ta promjena mora sustavno provoditi čemu prethodi temeljito istraživanje koje u ovom dokumentu nije vidljivo (primjer: kao što NCVOO provodi sustavno vrednovanje znanja i postignuća do kvalitetnog obrazovanja).

Zahtijevamo sustavno istraživanje, analiziranje, praćenje i vrednovanje postignuća koje će se provoditi neko vrijeme prije donošenja Dokumenta i uključivanje učitelja s terena u proces istraživanja da bi primjena dokumenta Okvirnog nacionalnog kurikulumu i reforma bili cjeloviti. Nezamislivo je da u sastavljanju Dokumenta ne sudjeluju učitelji Likovne kulture s terena a pogotovo je nezamislivo da nisu uključene Više savjetnice Likovne kulture i Likovne umjetnosti već da je predsjednica SRS Kurikuluma za Likovnu kulturu/Likovna umjetnost Viša savjetnica pedagoške struke.

Zahtijevamo vraćanje satnice Likovne kulture bar na dva sata tjedno da bi Reforma bila cjelovita. Potrebno je izjednačiti uvjete rada u svim školama u RH.

I na kraju:

Reforma je jedan konstantan i kontinuirani proces i treba je postupno provoditi.

Želja nam je upoznati javnost da se stavovi i potrebe učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti bitno razlikuju od koncepta prijedloga Kurikuluma. Ovim putem apeliramo na MZOS da uvaži naš osvrt i mišljenja jer o tome ovisi budućnost predmeta Likovne kulture/Likovne umjetnosti a time i budućnost naše djece.

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Šibensko-kninske županije

1. **Stela Čuturić**, OŠ Vidici, Šibenik
2. **Manuela Srdarev**, OŠ Čista Velika i OŠ Pirovac
3. **Antoni Paškov**, OŠ Petar Krešimir IV. i OŠ Meterize, Šibenik
4. **Ivana Skroza**, OŠ Murterski školi, Murter, OŠ Vjekoslava Kaleba, Tisno i OŠ Juraj Šižgorić, Šibenik
5. **Paola Glavurtić**, OŠ Vrpolje, Vrpolje i OŠ Rogoznica
6. **Marija Mišetić**, OŠ Jakova Gotovca, Unešić
7. **Milena Mikulandra**, Katolička osnovna škola, Šibenik
8. **Marina Đira**, OŠ Brodarica i Gimnazija Antuna Vrančića, Šibenik
9. **Žana Klisović**, OŠ Juraj Šižgorić i Centar za odgoj i obrazovanje „Šubićevac“, Šibenik

10. **Tatjana Jadrić**, OŠ Domovinske zahvalnosti, Knin
11. **Nena Ivković**, OŠ dr. Franje Tužmana i OŠ Domovinske zahvalnosti, Knin
12. **Katarina Turčinov**, OŠ Fausta Vrančića, Šibenik
13. **Nera Čače**, OŠ Vodice, Vodice

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti koji **daju potporu** za objavu teksta koji je naslovljen:

Osvrt na prijedlog dokumenta Okvir nacionalnog kurikuluma, Nacionalni kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura/Likovna umjetnost.

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Dubrovačko-neretvanske županije

1. **Dubravka Šešelj**, OŠ don Mihovila Pavlinovića, Metković
2. **Ante Leko**, OŠ Stjepana Radića, Metković
3. **Ivana Šiljeg**, OŠ Stjepana Radića, Metković
4. **Nediljka Penović**, OŠ Opuzen, Opuzen i OŠ Kula Norinska, Kula Norinska
5. **Marija Čupić-Senta**, OŠ „Vladimira Nazora“, Ploče i OŠ „Ivo Dugandžić-Mišić“, Komin
6. **Snježana Đelmić**, OŠ „Otrići-Dubrave“, Otrić Seoci i OŠ fra Ante Gnječa, Staševica
7. **Ivana Lujak**, OŠ „Župa dubrovačka“, Mlini
8. **Nataša Bečir**, OŠ Gruda, Gruda i OŠ Cavtat, Cavtat
9. **Tonko Smokvina**, OŠ Ivana Gundulića, Dubrovnik
10. **Ivan Perak**, OŠ Ivana Gundulića, Dubrovnik (područna škola Šipan)
11. **Miranda Rako Kuzmanić**, OŠ Lapad, Dubrovnik
12. **Aida Hebib Raguž**, OŠ Mokošica, Mokošica
13. **Ana Filipović Utovac**, OŠ Primorje, Smokovljani, OŠ Antuna Masle, Orašac i OŠ Slano, Slano
14. **Dženeta Depolo**, OŠ Ston, Ston i OŠ Janjina, Janjina
15. **Mladenka Hazdovac**, OŠ „Kuna“, Kuna, OŠ Trpanj, Trpanj i OŠ Petra Šegedina, Orebić
16. **Damir Talenta**, OŠ „Vele Luka“, Vela Luka i OŠ „Braća Glumac“, Lastovo
17. **Abel Brčić**, OŠ Petra Kanavelića, Korčula
18. **Irena Matić**, OŠ Petra Kanavelića, Korčula (pripravnica)

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Splitsko-dalmatinske županije

1. **Jelena Glavurdić**, OŠ Gripe, Split
2. **Ivana Čupo**, OŠ Ravne njive, Split
3. **Sandra Jelavić**, OŠ Žrnovnica
4. **Katja Perić**, OŠ Meje, Split i OŠ Bol, Split
5. **Željana Slaviček**, OŠ Jelsa, otok Hvar
6. **Ivančica Katušić-Domančić**, OŠ Hvar, otok Hvar
7. **Ivana Hrgović**, OŠ Kraljice Jelene i OŠ Don Lovre Katića, Solin
8. **Sanja Mirošević**, OŠ Vjekoslava Paraća, Solin i OŠ Braće Radića, Bračević
9. **Maja Bušić**, OŠ Mejaši, Split
10. **Boris Kerum**, OŠ Dinka Šimunovića, Hrvace
11. **Ante Blažević**, trenutno nezaposlen, na Mejašima radio godinu dana
12. **Lidija Čatipović**, OŠ Neorić, Neorić
13. **Anica Bašić**, OŠ Spinut, Split
14. **Marko Mendeš**, OŠ Stjepan Radić, Imotski
15. **Zoran Perdić Lukačević**, OŠ Kneza Trpimira, Kaštel Novi
16. **Nikola Mardešić**, OŠ Vis i OŠ Komiža, otok Vis
17. **Katarina Prlić**, OŠ Kraljice Jelene, Solin
18. **Ana Madunić**, OŠ Slatine, Trogir
19. **Boris Šitum**, OŠ Srinjine i OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića
20. **Maja Frakić**, OŠ Trilj i područna OŠ Košute, Trilj
21. **Ilonka Poljak**, prof. – OŠ Split 3, Split
22. **Eleonora Marinković**, prof. – OŠ Kamen-šine, Split

23. **Hajdi Vlak**, prof. – OŠ Trstenik, Split
24. **Ivana Volarević**, prof. – OŠ Tučepi, Tučepi
25. **Antonija Brstilo**, prof. – OŠ Jesenice, Dugi rat, OŠ Josip Pupačić, Omiš
26. **Vera Andonov**, prof. – OŠ Mertojak, Split
29. **Nevenka Mistrić Gulin**, prof. – OŠ Marjan, Split
30. **Marija Kalpić**, prof. – OŠ Tijarica, Tijarica
31. **Vesna Šiklić**, prof. – OŠ Kman, Split
32. **Ante Blažević**, prof., nezaposlen
33. **Bruna Ovčar**, prof. – OŠ Blatine, Split, OŠ Grohote, Šolta
34. **Ivo Ivelić**, OŠ Supetar i OŠ Bol, Brač
35. **Sanja Stipanović**, OŠ Tin Ujević, Krivodol, OŠ I.G.Kovačića, Čista velika i OŠ Studenci, Studenci
36. **Zvonimir Štrljić**, OŠ proložac, OŠ Aržano i područna OŠ Ričice
37. **Željko Đapić Kanjac**, OŠ Ostrog, Kaštel Lukšić

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Primorsko – goranske županije

1. **Silvija Benković**, OŠ Zamet – Rijeka
2. **Nina Licul**, OŠ San Nikolo, Rijeka
3. **Alison Mavrić**, OŠ Zvonka Cara, Crikvenica
4. **Suzana Ključ**, OŠ Vladimira Nazora, Crikvenica
5. **Ružica Nemet**, OŠ Maria Matinovića, Mali Lošinj
6. **Tea Paškov Vukojević**, OŠ San Nikolo, OŠ Gelsi
7. **Hari Vidović**, OŠ Centar za odgoj i obrazovanje, Rijeka
8. **Jasna Malnar Ladašić**, OŠ Brajda, Rijeka
9. **Ivana Dužević**, OŠ Srdoči, Rijeka
10. **Silvana Konjevoda**, OŠ Cenar, OŠ Kantrida
11. **Alma Dujmović Grgić**, OŠ Pehlin, Rijeka
12. **Goranka Tomić**, nezaposleni učitelj likovne kulture
13. **Ana Emili Odović**, OŠ Bakar, OŠ Hreljin
14. **Žarka Kezele**, OŠ Kozala, Rijeka
15. **Inga Galović**, OŠ Sveti Matej, Viškovo
16. **Senka Strgar**, OŠ Viktora Cara Emina, Lovran
17. **Tamara Baričević**, OŠ Vladimir Gortan, Rijeka
18. **Ivo Brajenić**, OŠ Ivanke Trohar, Fužine
19. **Koraljka Boršić**, OŠ Pećine, Rijeka
20. **Tamara Turić**, OŠ Pehlin, Rijeka
21. **Lovorka Gračanin Knežević**, OŠ Petar Zrinski, Čabar

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Ličko-senjska županija

1. **Neda Čačić**, OŠ dr. Jure Turića, Gospić
2. **Milena Cerović Miklić**, OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića, Senj
3. **Katarina Medarić**, OŠ Zrinskih i Frankopana, Otočac
4. **Nataša Vidas**, OŠ A.G.Matoša, Novalja
5. **Leda Tomulić**, OŠ Karlobag, Karlobag
6. **Robert Galović**, OŠ Lovinac, Lovinac i OŠ Kralja Tomislava, Udbina
7. **Iva Štefanac**, OŠ dr. Franje Tuđmana, Korenica, i OŠ Plitvička Jezera, Mukinje

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Osječko – baranjska županija

1. **Dražen Budimir**, OŠ Milka Cepelića, Vuka, OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar, OŠ Čakovci, Čakovci,
2. **Maja Labaj**, OŠ Matija Gubec, Piškorevci i OŠ Ivan Meštrović, Vrpolje
3. **Dubravka Kolčić**, OŠ Bilje
4. **Nevenka Mudri**, OŠ Svete Ane, Osijek i OŠ Franje Krežme, Osijek
5. **Anđelika Ćosić**, OŠ Grigor Vitez, Osijek
6. **Martina Ižaković**, OŠ Vijenac, Osijek
7. **Tomislav Livaja**, OŠ Miroslava Krleža, Čepin

8. **Ivanka Petekić**, OŠ August Harambašić, Donji Miholjac i OŠ Ante Starčevića, Viljevo
9. **Sanja Portnar**, OŠ Dore Pejačević, Našice
10. **Višnja Shala**, OŠ Hrvatski sokol, Podgajci Podravski i OŠ August Harambašić, Donji Miholjac
11. **Silvija Vukašinić**, OŠ Višnjevac
12. **Dajana Prekodravac**, OŠ Šećerana, Beli Manastir i OŠ Jagodnjak
13. **Roko Idžojić**, OŠ Antuna Mihanovića, Osijek i OŠ August Šenoa, Osijek
14. **Marija Mikulić Bošnjak**, OŠ Blage Zadre, Vukovar
15. **Ranko Pecikozić**, OŠ Nikole Andrića, Vukovar i OŠ Bijelo Brdo
16. **Tihana Popinjač**, Osijek
17. **Timea Vučenović Belašić**, Prosvjetno-kulturni centar Mađara u RH, Osijek

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Zagrebačka županija

1. **Tajana Brnić**, OŠ Slavka Kolara, Kravarsko
2. **Nina Kavić**, OŠ Dragutina Domjanića, Sv. Ivan Zelina
3. **Ružica Vuković Gotić**, OŠ Mihaela Šiloboda, Sv. Martin pod Okićem
4. **Ana Goričanec**, OŠ blaženog Alojzija Stepinca, Krašić
5. **Irena Meštrović**, OŠ Eugen Kvaternik, Velika Gorica
6. **Martina Mamić**, OŠ Eugen Kvaternik, Velika Gorica
7. **Jelena Dobrić**, OŠ Eugen Kvaternik, Velika Gorica
8. **Vid Vučak**, OŠ Eugen Kvaternik, Velika Gorica
9. **Kornelija Turić Dorotić**, OŠ Milana Langa, Bregana
10. **Marija Knežević**, OŠ Stjepana Basaričeka, Ivanić Grad i OŠ Posavski Bregi, Posavski Bregi
11. **Eva Magdalena Međeri**, OŠ Klinča Sela i OŠ Kupljenovo
12. **Petra Pavlić**, OŠ Đure Deželića, Ivanić Grad
13. **Vlasta Tolić**, OŠ Braće Radić, Kloštar Ivanić

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Grada Zagreba

1. **Zinka Brekalo**, OŠ Prečko i OŠ Davorina Trstenjaka, Zagreb
2. **David Kelčec**,
3. **Petra Budiselić Gržan**, OŠ Malešnica, Zagreb
4. **Sanja Gjurčević**, OŠ Julija Klovića, Zagreb
5. **Blanka Medak**, OŠ Josipa Račića, Zagreb
6. **Lana Guliš**, OŠ Špansko Oranice, Zagreb
7. **Nevenka Kraljević**, OŠ Ivana Cankara, Zagreb
8. **Marin Gril**, Zagreb
9. **Jasna Petrić-Mioč**, Zagreb
10. **Ana Koncul**, Zagreb
11. **Sanja Fabijančić**, Zagreb
12. **Ivana Mikulić**, Zagreb
13. **Margareta Milačić**, Zagreb
14. **Jasna Antunović**, Zagreb

Potpisnici učitelja Likovne kulture/Likovne umjetnosti Krapinsko-zagorska županija

1. **Željko Kropf**, OŠ Ksavera Šandora Gjalskog, Zabok
2. **Tanja Cvetko**, OŠ Ljudevit Gaj, Mihovljan
3. **Dragana Palčić**

Zdenka Bilušić, Udruga za promicanje kreativnih aktivnosti „FAUST“, Šibenik
Saša Živković, doc.art, Odgoj za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Sveučilište u Zadru